

was, en die voor de Reformatie gewonnen is in den tijd dat hij biechtvader was aan het Brusselsche hof, waar de Landvoogdes Maria hare oude sympathie voor Hervormingsgezinden wel niet meer toonde, maar toch ook niet ijverde voor de strenge plakATEN van haar keizerlijken broeder. Toen zij in 1545 haren hofprediker niet langer beschermen kon, heeft hij kunnen vluchten, en na onderscheidene buitenlandsche kerken gediend te hebben, is hij in 1560 predikant geworden bij de Waalsche ballingen in Londen. Reeds lang tevoren was hij met Calvijn bekend en in correspondentie; terwijl tevens blijkt, dat hij inderdaad diens leerling geworden was, ook om, als het noodig was, vermaning van hem te ontvangen. En nu is zulke vermaning wel niet altijd in goede aarde gevallen, daar hij van zichzelf nog al hooge gedachten had: „Alexander de Groote”, zooals Zanchius hem spottend noemde, kon zelfs eene zachte terechtwijzing van Calvijn niet verdragen. Maar wat telkens in hem te berispen viel, had betrekking op zijne eerzucht en heftigheid. Op zijn leer en dienst viel nooit aanmerking. Wat die hoofdzaak aangaat, was zijn arbeid in den geest van Calvijn ⁴⁶).

Inderdaad kan gezegd worden, dat de Nederlandsche vluchtelingen bijna altijd in die richting geleid zijn. En dan niet alleen de Waalsche, maar ook de veel talrijker Nederduitsche; reeds terstond in Londen, waar zij in 1550 eene kerk konden constitueeren. Onder hen is toen gearbeid o. a. door Maarten de Cleyne (of Micronius) als predikant, en Jan Utenhove als ouderling; een tweetal, waarvan we de namen hier bijeenvoegen, niet alleen omdat zij beiden uit Gent waren, en in hetzelfde jaar 1544 zijn uitgeweken, maar vooral omdat zij samen hunnen werkkring vonden onder Nederlandsche vluchtelingen, en omdat zij met betrekking tot het oogpunt, waaruit wij ze thans beschouwen, ook eene groote overeenkomst hebben. Beiden hebben, toen zij het vaderland verlaten hadden, ook Genève bezocht, en zijn daarna door persoonlijke vriendschap altijd zeer aan Calvijn verbonden gebleven. En nu is aan den eenen kant zeker waar, dat zij, voor zooveel zij theologisch gevormd waren, niet in vollen zin het Calvinistische type vertoonden, en zelfs in de formuleeringen van Calvijn zich niet altijd konden vinden.